

RAPORT

cuprinzând rezultatele sistemului de asigurare a calității, ca urmare a activității
Compartimentului de Monitorizare, Control, Cercetare și Competență Profesională din anul 2018

Compartimentul de Monitorizare, Control, Cercetare și Competență profesională (CMCCCP) este structura specializată a Camerei Auditorilor Financiari din România (CAFR), care efectuează revizuri pentru asigurarea calității activității de audit financiar, altul decât cel statutar, precum și a altor activități și servicii profesionale desfășurate de auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit, potrivit legii.

Activitatea desfășurată în anul 2018 de către inspectorii CMCCCP, a fost orientată către:

- I. Realizarea și respectarea programelor de inspecție trimestriale aprobate de Biroul Permanent al Consiliului CAFR;
- II. Derularea unor inspecții tematice pentru investigarea anumitor aspecte cu privire la activitatea unor auditori financiari
- III. Sprijinirea Compartimentului de admitere, pregătire continuă și stagii (CAPCS) în organizarea cursurilor de pregătire profesională suplimentară a auditorilor financiari monitorizați care au obținut în urma controalelor de calitate calificativele B, C sau D;
- IV. Verificarea respectării de către auditorii financiari a legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor;
- V. Alte activități.

I. Activitatea de inspecție

În exercitarea atribuțiilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/1999, cu modificările și completările ulterioare, CMCCCP a continuat să efectueze, în anul 2018, misiuni de revizuire a calității activității desfășurate de auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit, membri ai Camerei.

Principalele reglementări specifice aplicate cu ocazia acestor inspecții au fost:

- Până la data de 15 iulie 2018, în exercitarea atribuțiilor delegate de drept, în conformitate cu Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, CMCCCP a derulat inspecțiile de calitate în conformitate cu Hotărârea nr. 18 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Normelor privind revizuirea calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari, cu modificările și completările ulterioare;

- Ulterior datei de 15 iulie 2018, CMCCCP a efectuat inspecțiile de calitate în conformitate cu Hotărârea Consiliului CAFR nr. 60/19.07.2018 pentru aprobarea Normelor privind revizuirea calității activității de audit financiar, altul decât cel statutar, și a altor activități desfășurate de auditorii financiari.

- Hotărârea Consiliului CAFR nr. 68 din 21 decembrie 2015 pentru aprobarea Normelor privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

A. Aria de cuprindere

- a) În anul 2018 au fost cuprinse în revizuirile de calitate misiunile de audit financiar, alte activități și servicii profesionale desfășurate de către un număr de 386 auditori financiari, din care 185 (47,9%) sunt auditori persoane fizice și 201 (52,1%) auditori persoane juridice, având localitățile de reședință în București și în județele: Alba, Arad, Arges, Bacău, Bihor, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Brăila, Brașov, Buzău, Călărași, Caraș Severin, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Dolj, Galați, Giurgiu, Hunedoara, Ialomita, Iași, Ilfov, Maramureș, Mureș, Neamț, Prahova, Sibiu, Suceava, Timis, Tulcea, Teleorman, Vâlcea, Vaslui și Vrancea.
- b) Comparativ cu perioadele corespunzătoare din anii anteriori, aria de cuprindere în inspecția de calitate prezintă următoarea dinamică:

Perioada	Auditori inspectați din care:	Auditori evaluați	Auditori fin pf total/evaluați	% total/evaluați	Firme de audit Total/evaluate	%total/evaluați
2018	386	313	201/148	52,1%/47,3%	185/165	47,9%/52,7%
2017	305	293	142/133	47%/46%	163/160	53%/54%
2016	301	290	148/141	49%/49%	153/149	51%/51%
2015	308	294	206/193	67%/66%	102/101	33%/34%
<u>Dinamica</u>						
2018/2017	126%	107%	141%/112%	X	113%/103%	X
2017/2016	101%	101%	96%/94%	X	107%/107%	X
2016/2015	98%	99%	72%/73%	X	150%/148%	X
2015/2014	75%	78%	91%/98%	X	55%/56%	X

Din tabelul de mai sus se poate observa creșterea numărului de inspecții de calitate de la 305 în 2017 la 386 în 2018. Această creștere se poate explica prin faptul că în perioada aprilie-iunie din cursul anului 2017, programul de inspecție al CMCCCP a fost suspendat în urma deciziei Biroului Permanent al Consiliului CAFR de la acea dată.

Pentru anul 2018 au fost planificate în proporții asemănătoare, inspecții atât la auditori financiari persoane fizice, cât și la firme de audit, iar creșterea numărului de inspecții a fost posibilă întrucât au fost selectati pentru revizuire în principal auditori financiari care nu au derulat un număr mare de misiuni pe parcursul anului 2017.

Din datele prezentate anterior rezultă și faptul că, din cei 386 membri ai Camerei, inspectați în anul 2018, li s-au atribuit calitative unui număr de 313 auditori financiari.

În cazul celorlalți 73 de auditori financiari, persoane fizice și firme de audit echipele de inspecție au încheiat doar Note de constatare și nu au acordat un calificativ în urma revizuirii de calitate, din diverse motive, astfel:

- 45 auditori financiari au desfășurat doar misiuni de audit statutar, iar ulterior datei de 15 iulie 2018, CMCCCP nu a putut verifica aceste tipuri de misiuni întrucât nu i s-au delegat de către ASPAAS atribuții în acest sens;
- 16 auditori financiari au declarat în raportul anual deșus la CAFR activități care nu intră în sfera de verificare a CMCCCP, precum consultanță financiară, audit intern la entități publice;
- 4 auditori financiari au derulat doar misiuni de audit statutar la entități de interes public;
- 4 auditori financiari au desfășurat activități doar în calitate de subcontractanți, responsabilitatea finală aparținând contractantului principal;
- 3 auditori financiari au declarat în raportul anual doar avansuri pentru misiuni ce urmează a se finaliza;
- 1 auditor financiar a raportat eronat veniturile obținute de firma de audit în raportul anual aferent activității persoanei fizice.

- c) Numărul auditorilor financiari inspectați, care au desfășurat misiuni de altă natură precum și misiuni de audit statutar sau financiar, altul decât cel statutar, sau doar misiuni de altă natură, se prezintă astfel:

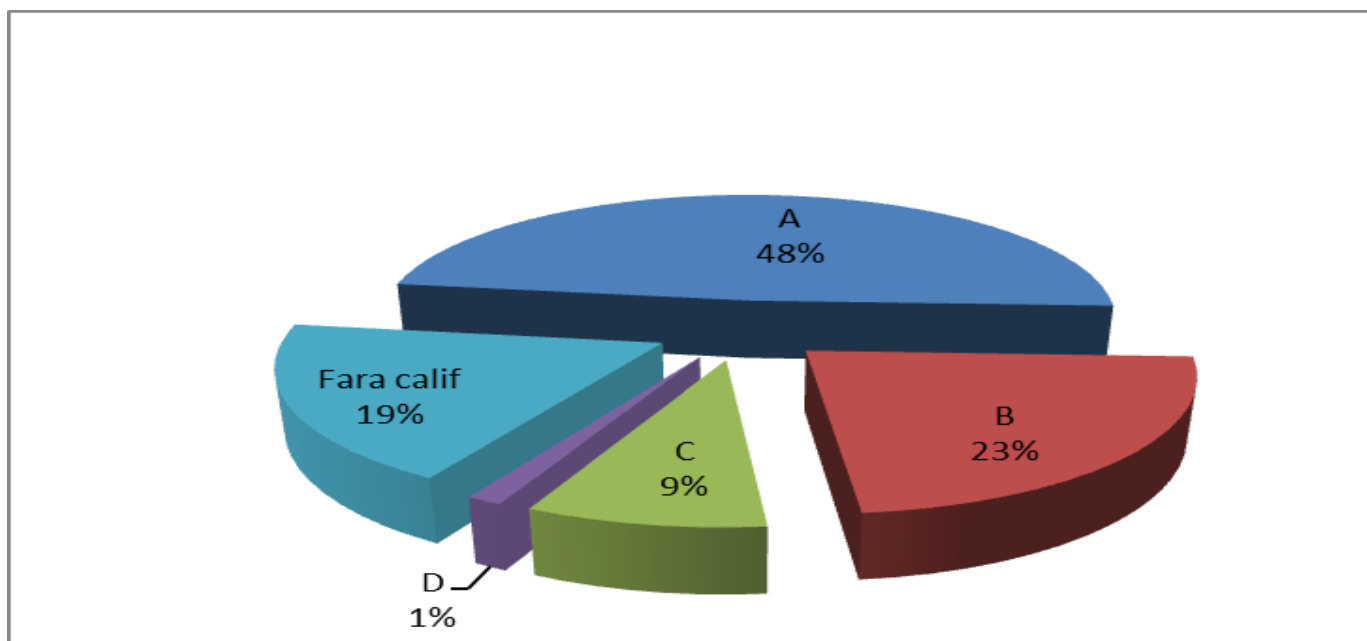
Nr crt	Activitatea	Numărul auditorilor financiari	% din total evaluați în 2018
1	Audit statutar (misiuni verificate până la data de 15 iulie 2018)	117	37,38%
2	Audit financiar, altul decât cel statutar	57	18,21%
3	Proceduri convenite	97	31%
4	Misiuni de asigurare, altele decât auditurile sau revizuirile informațiilor financiare istorice (ISAE 3000)	28	9%
5	Audit intern externalizat	43	13,74%

B. Constatările și rezultatele inspecțiilor de calitate efectuate în anul 2018

Potrivit art. 32 din „Normele privind revizuirea calității activității de audit financiar, altul decât cel statutar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari”, atribuirea calificativelor se efectuează de către echipa de inspecție, în raport cu gradul de realizare a obiectivelor de verificare, care exprimă modul în care auditorul a răspuns cerințelor Standardelor Internaționale de Audit (ISA) relevante.

Ca urmare a inspecțiilor efectuate în anul 2018, s-a constatat un grad mediu de respectare a obiectivelor selectate din Procedurile de revizuire a calității activității de audit financiar, altul decât cel statutar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari aprobate prin Hotărârea Consiliului CAFR nr. 60/19.07.2018, care se prezintă, pe categorii de calitative, astfel:

Calificativ	Firme de audit		Persoane fizice		Total an 2018		Total an 2017		Total an 2016	
	număr	%	num ăr	număr	număr	%	num ăr	%	număr	%
A	114	61,62%	73	36,32%	187	48%	167	55%	157	50%
B	35	18,91%	53	26,37%	88	23%	72	24%	77	25%
C	11	5,94%	22	10,95%	33	9%	39	13%	45	15%
D	5	2,70%	0	0%	5	1%	15	5%	15	5%
Subtotal	165	89,18%	148	73,63%	313	81%	293	96%	294	95%
Fără calificativ	20	10,81%	53	26,37%	73	19%	12	4%	14	5%
Total	185	100%	201	100%	386	100%	305	100%	308	100%

S-a constatat că unele obiective și teste specifice continuă să fie documentate și realizate de către auditorii cuprinși în verificare într-o proporție nesatisfăcătoare. În **Anexa 1** sunt selectate principalele proceduri la care s-a constatat un grad de realizare nesatisfăcător, ori regrese față de perioada corespondentă anterioară.

II. Inspecții tematice pentru investigarea anumitor aspecte cu privire la activitatea unor auditori financiari

În cursul anului 2018, CMCCCP a efectuat 7 inspecții tematice pentru investigarea unor aspecte cu privire la activitatea unor auditori financiari, astfel:

- În urma sesizării primite din partea Ministerului Sănătății, CMCCCP a întocmit o serie de obiective tematice specifice misiunilor de proceduri convenite în vederea auditării proiectelor finanțate din fonduri europene și a verificat dosarele de lucru întocmite de o firmă de audit și de 2 auditori financiari persoane fizice. Ulterior, CMCCCP a prezentat Compartimentului de Etică, Juridic și Investigații, aspectele rezultate în urma acestei investigații.
- În urma sesizării transmise de către reprezentanții unei firme asupra calității activității derulate de un auditor financiar, CMCCCP a efectuat o inspecție tematică, ulterior prezentând Compartimentului de Etică, Juridic și Investigații, aspectele rezultate în urma acestei investigații.
- În urma sesizării primite din partea Ministerului Justiției, CMCCCP a întocmit o serie de obiective tematice specifice misiunilor de proceduri convenite în vederea auditării proiectelor finanțate din fonduri europene și a verificat dosarele de lucru întocmite de 3 firme de audit. Ulterior, CMCCCP a prezentat Compartimentului de Etică, Juridic și Investigații, aspectele rezultate în urma acestei investigații.

III. Sprijinirea CAPCS în organizarea cursurilor de pregătire suplimentară a auditorilor financiari monitorizați

Conform Ordinului Președintelui CAFR nr. 18/2012, transpus ulterior în Normele privind revizuirea calității activității de audit financiar, altul decât cel statutar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari, aprobate prin Hotărârea Consiliului CAFR nr. 60/19.07.2018, CMCCCP a întocmit pentru Compartimentul de Admitere, Pregătire Continuă și Stagiari, lista auditorilor financiari inspectați de către echipele de inspecție ale CMCCCP în perioada 01 ianuarie – 31 decembrie 2018, care au obținut în urma verificărilor efectuate, calificativele B, C, D.

IV. Verificarea respectării de către auditorii financiari inspectați a legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului

Unul dintre obiectivele importante ale revizuirilor de calitate desfășurate de CMCCCP îl reprezintă verificarea respectării de către auditorii financiari a legislației specifice în domeniul spălării banilor. Astfel, începând cu anul 2017, pe lângă obiectivele de control specifice activității de audit, inspectorii CMCCCP verifică o serie de obiective stabilite împreună cu reprezentanții ONPCSB, care privesc mai multe aspecte prevăzute în Legea 656/2002 și în Hotărârea Consiliului CAFR nr. 68/2015 prin care s-au aprobat „Normele privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului”. Spre exemplificare, se verifică dacă auditorul financiar a documentat clasificarea clienților săi în funcție de riscul asociat fiecăruia, precum și dacă a identificat beneficiarul real pentru fiecare client în parte.

Din totalul celor 386 inspecții de calitate derulate de CMCCCP în anul 2018, cu privire la respectarea de către membrii CAFR a prevederilor din Legea 656/2002 și în Hotărârea CAFR nr. 68/2015 au rezultat următoarele:

1. Un număr de 13 firme de audit nu au desemnat, printr-un act intern, persoana responsabilă pentru punerea în aplicarea prevederilor referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor, conform art. 4, alin. (2) din Hot. 68/2015.
2. Un număr de 15 firme de audit nu au notificat ONPCSB cu privire la desemnarea persoanei responsabile pentru punerea în aplicarea prevederilor referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor, conform art. 4, alin. (2) din Hot. 68/2015.
3. Un număr de 55 auditori financiari nu au elaborat Proceduri interne în vederea respectării prevederilor legislative în acest domeniu, incluse în sistemul propriu de control al calității implementat de auditorul financiar, conform art. 5 din Hot 68/2015.
4. Un număr de 105 auditori financiari nu au asigurat instruirea angajaților cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, prin programe de instruire, conform art. 8 din Hot. 68/2015.
5. Un număr de 207 auditori financiari nu au documentat clasificarea clienților în funcție de risc, conform art. 9 din Hot. 68/2015.
6. Un număr de 197 auditori financiari nu au aplicat măsurile care se impun, în funcție de riscurile asociate fiecărui client, respectiv măsuri standard, măsuri simplificate sau măsuri spulimentare, conform art. 12 din Hot. 68/2015.
7. Un număr de 146 auditori financiari nu au aplicat politicile și procedurile de cunoaștere a clienților și a identificat beneficiarul real pentru fiecare client, conform art. 16 din Hot. 68/2015.
8. Un număr de 128 auditori financiari nu au verificat existența vreunei sancțiuni internaționale aplicată acționarilor clientului, pe site-ul ONPCSB, în mod special în cazul persoanelor juridice ai căror acționari sunt cetățeni străini.
9. Un număr de 114 auditori financiari nu au specificat în politicile și procedurile privind prevenirea și combaterea spălării banilor faptul că informațiile privind măsurile de identificare a clientului se vor păstra pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, începând cu data când se încheie relația cu clientul, conform art. 20 din Hot. 68/2015.
10. Auditorii financiari inspectați în anul 2018 nu au identificat, pe parcursul misiunilor de audit desfășurate, tranzacții asupra cărora au avut suspiciuni că ar fi avut ca scop spălarea banilor sau finanțarea terorismului.

Conform protocolului de colaborare încheiat între ONPCSB și CAFR, Camera informează semestrial Oficiul asupra rezultatelor obiectivelor specifice de respectare de către auditorii financiari a prevederilor Legii nr. 656/2002 și a Hotărârii Consiliului CAFR nr. 68/2015.

V. Alte activități:

1. Participarea activă la sesiunile de lucru organizate la Viena în mai 2018 în cadrul proiectului internațional Quality Assurance Network (QAN) și la Bruxelles, în noiembrie 2018.
2. Elaborarea răspunsurilor la chestionarele solicitat de către ONPCSB prin adresele nr. 1985/29.03.2018 și nr. 3069/31.05.2018 referitor la **cel de-al treilea raport de progrese al României**, completat cu măsurile întreprinse de către CAFR în contextul Raportului de evaluare a României în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
3. Elaborarea răspunsurilor la chestionarul solicitat de către ONPCSB pentru **primul raport aferent procedurii accelerate de conformitate – CEP (Compliance enhancing procedures), completat cu măsurile întreprinse de către CAFR**, în contextul Raportului MONEYVAL de evaluare a României în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
4. Participarea la elaborarea punctului de vedere al CAFR cu privire la **Proiectul Regulamentului privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață** postat pe site-ul ASF, spre consultare publică;
5. Participarea la elaborarea **Regulamentului de organizare și funcționare a CAFR (ROF)**, care a fost aprobat prin Hotărârea Conferinței CAFR nr. 2 din 21 aprilie 2018;
6. Participarea, împreună cu Compartimentul IT din cadrul CAFR, la elaborarea unor specificații tehnice necesare pentru dezvoltarea unui program informatic de gestionare a dosarelor de audit;
7. Participarea la elaborarea răspunsului la adresa nr. 5306/01.10.2018 transmisă de **Academia de Studii Economice București**, privind propunerea de teme de cercetare, atât pentru cadrele didactice, cât și pentru tezele de doctorat;
8. Elaborarea unui răspuns la adresa nr. 6036/15.11.2018 formulată de o firmă de audit, cu privire la o situație specifică cu privire la îndeplinirea/exercitarea activității de audit intern la unul dintre clienții de audit;
9. Elaborarea unui răspuns la adresa nr. 6331/6.12.2018, primită din partea unui auditor financiar prin care se solicită lămuriri cu privire la standardele aplicabile în auditarea proiectelor finanțate din fonduri europene în perioada 2014-2020;
10. Participarea activă la elaborarea materialelor pentru desfășurarea **Conferinței Anuale CAFR** ce a avut loc în aprilie 2018;
11. Participarea la **Conferința România 100 – „Profesiile economice liberale. Istorie și căutări. Experiințe și așteptări”**, organizată de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia în aprilie 2018.
12. Participarea la **Conferința „Fiscalitatea Profesiilor Liberale din România”**, organizată de Uniunea Profesiilor Liberale din România în parteneriat cu Camera Consultanților Fiscali în mai 2018.
13. Participarea activă la organizarea și buna desfășurare a evenimentului ce a marcat **„Ziua Auditorului Financiar 2018”**, organizat în octombrie 2018.

Prezentul raport a fost elaborat numai pentru informarea Biroului Permanent al Consiliului CAFR.

Sef CMCCCP,

Adrian Popescu

Data:

14.01.2019

**Obiective și teste documentate și realizate de către auditorii cuprinși în
verificare într-o proporție nesatisfăcătoare**

Denumirea procedurii	Natura misiunii	Grad de realiz 2018/2017
A10. A fost documentată evaluarea riscului de denaturare semnificativă atât la nivelul situațiilor financiare, cât și la nivel de afirmații pentru clase de tranzacții, solduri ale conturilor și prezentări, conform ISA 315 "Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său?	Audit financiar, altul decat cel statutar	23,16% / 26%
A16. A fost documentată existența și evaluarea sistemului contabil și de control intern al clientului de audit? (vezi ISA 315 "Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă")	Audit financiar, altul decat cel statutar	43,50% / 42%
B15. Dosarul misiunii cuprinde testarea modului de evaluare a producției în curs, conform cadrului financiar aplicabil?	Audit financiar, altul decat cel statutar	53,54% / 51%
B20. Auditorul financiar a documentat examinarea anulărilor de facturi/stornările de venituri efectuate după data vânzării sau încheierii exercițiului financiar?	Audit financiar, altul decat cel statutar	62,5% / 64%
B37. Au fost documente, în dosarul de audit, părțile afiliate cunoscute, precum și riscul apariției unor părți afiliate sau tranzacții nedeclarate, conform ISA 550 "Părți afiliate" și au fost prezentate adecvat aceste informații în situațiile financiare, conform cadrului financiar național?	Audit financiar, altul decat cel statutar	44,89% / 52%